

Norges Naturvernforbund
Postboks 342 Sentrum
0101 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2002/279 ARE-PI-SG
Arkivkode:
462.5

Dato:
05.06.2007

Motorferdselloven - Vedrørende funksjonshemmedes adgang til motorisert ferdsel i utmark

Vi viser til brev av 22. januar d.å. der Norges Naturvernforbund ber Direktoratet for naturforvaltning (DN)/Miljøverndepartementet (MD) om å sende ut et klargjørende brev om adgangen til å gi dispensasjon til motorferdsel i utmark og vassdrag til funksjonshemmede.

Til orientering har Den Norske Turistforening i brev av 15. februar d.å. sendt tilsvarende forespørsel til Miljøverndepartementet. Vedlagt følger Miljøverndepartementets svar til Den Norske Turistforeningen av 19. april d.å. DN går ut fra at Miljøverndepartementets brev gir svar på de spørsmål Naturvernforbundet reiser angående fortolkningen av forskrift for bruk av snøscooter i utmark og på islagte vassdrag § 5 første ledd bokstav b). Vi viser også til rundskriv T-1/96 Om lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr. 82 der funksjonshemmedes muligheter til bruk av motorkjøretøy er behandlet i punkt. 7.3.1 og 7.3.2.

Som MD skriver, kan det bare gis dispensasjon etter § 5 første ledd bokstav b) ved varig funksjonshemming. En forsvarlig behandling av hvorvidt kriteriet "varig funksjonshemming" er oppfylt er forsøkt sikret ved at kommunen kan kreve at det fremlegges legeerklæring.

Vurderingen av hvorvidt bevegelseshemmingen medfører et behov for dispensasjon fra gjeldende regelverk tilligger kommunen, og ikke den lege som skriver ut eventuell legeerklæring.

Når det gjelder hvem som skal anses som varig funksjonshemmet ligger det utenfor DN's kompetanse å si noe om hvilken grad av fysisk funksjonshemming som skal til og hvilke sykdommer som fører til at man faller inn under bestemmelsen i nasjonal forskrift § 5 første ledd bokstav b).

Når det gjelder varig funksjonshemminger og alvorlige sykdommer av varig karakter, er det ingen automatikk at man faller inn under forskriften § 5 første ledd bokstav b. For at man i det hele tatt skal kunne komme inn under bestemmelsen må funksjonshemmingen eller sykdommen føre til redusert mobilitet av et slikt omfang at man kan karakteriseres som funksjonshemmet. I dette ligger det at ikke enhver reduksjon av mobiliteten fører til at man faller inn under bestemmelsen. Hvor alvorlig funksjonshemmingen eller lidelsen og følgen av denne skal være før man faller inn under bestemmelsene må vurderes i det enkelte tilfellet.

Generelt bør det vurderes om den aktuelle bevegelseshemmingen er forenlig med snøscooterkjøring og hvorvidt dette er tilfelle eller ikke, bør fremgå av legeerklæringen.

Personer som ikke faller inn under forskriften § 5 første ledd bokstav b, kan søke om dispensasjon for bruk av motorkjøretøy etter forskriften § 6. Det samme gjelder for varig funksjonshemmede som har behov for å kjøre på barmark.

DN vil bemerke at motorferdsel i utmark i utgangspunktet er forbudt jf. motorferdselloven § 3. Dispensasjonshjemmelen i forskriften § 6 er en særskilt dispensasjonsbestemmelse tatt inn i forskriften for å fange opp spesielle tilfeller der det er behov for transport og transporten ikke vil volde unødige skade eller forstyrrelser på naturmiljøet eller for mennesker som ferdes i naturen. Bestemmelsen skal fortolkes strengt og følgende betingelsen må være oppfylt før en dispensasjon eventuelt kan gis:

- søkeren må påvise et særlig behov
- behovet må ikke knytte seg til turkjøring
- behovet må ikke kunne dekkes på annen måte, og behovet må vurderes mot mulige skader og ulemper ut fra et mål om å redusere motorferdselen til et minimum.

Hvorvidt betingelsene i § 6 er oppfylt, beror på en konkret skjønnsmessig vurdering, et såkalt rettsanvendelsesskjønn. Vurderingene kan overprøves av overordnet organ i forbindelse med en eventuell klage. Slik Miljøverndepartementet påpeker i det vedlagte brevet, er det derfor viktig at kommunen begrunner sine vedtak både når det gis dispensasjon og ved avslag.

Dersom vilkårene i § 6 er oppfylt, *kan* kommunestyret velge å gi dispensasjon. Når det gjelder overprøving av et kommunalt vedtak, er det først i forhold til den skjønnsmessige helhetsvurderingen av om det - dersom vilkårene er oppfylt - skal gis dispensasjon eller ikke, at kommunen kan foreta en fri forvaltningsmessig skjønnsvurdering som ikke kan overprøves.

Bevegelseshemming som skyldes alder eller midlertidig sykdom.

Personer som ikke kan karakteriseres som varig funksjonshemmede, men som har vansker med å bevege seg eller ta seg frem i terrenget på grunn av midlertidig bevegelseshemming, sykdom eller alder kan ha større behov enn andre for å bruke motoriserte fremkomstmidler. Hvorvidt det kan gis tillatelse til bruk av motorkjøretøy for personer i denne gruppen, vil i hvert tilfelle bero på en konkret vurdering av om betingelsene i § 6 er oppfylt. Det er viktig å være klar over at ingen har krav på å få innvilget dispensasjon.

Dispensasjonshjemmelen i § 6 er bare ment å gi en åpning for de helt spesielle tilfellene, derfor kan det ikke gis dispensasjon for kjøring utover det søkeren har påvist behov for og som det samtidig er forsvarlig å tillate etter en konkret vurdering av de øvrige betingelsene i § 6. Den enkelte søknad må ses i sammenheng med forventet antall tilsvarende søknader. I og med at det er mange som faller i den persongruppen som ikke kan karakteriseres som varig funksjonshemmet, men som likevel har vansker med å bevege seg i terrenget, er det viktig å ikke åpne for en praksis som på grunn av mengden dispensasjoner vil være skadelig for natur og friluftsliv og på den måten undergrave motorferdsellovens formål. Dette innebærer at det normalt ikke kan gis dispensasjon til annet enn kjøring til egen eller andres hytte eller til et eller flere nærmere angitte utfartssteder. Videre bør det settes vilkår om at tillatelsen skal gjelde et bestemt antall turer og bruk av en eller flere bestemte kjøretraseer, når det gis slike dispensasjoner. Det må også vises varsomhet med å gi tillatelser som varer for flere år. Også for de som søker dispensasjon etter § 6 kan kommunen kreve legeerklæring for å dokumentere at søkeren har et særlig behov for bruk av motorkjøretøy.

For den gruppen bevegelseshemmede som ikke faller inn under forskriften § 5 første ledd bokstav b, kan det altså etter en konkret vurdering være mulig å gi dispensasjon etter § 6 i den grad betingelsene er oppfylt i det konkrete tilfellet. Denne muligheten gjelder fortrinnsvis for bruk av snøscooter idet forskriften § 6 skal praktiseres enda strengere for barmarkskjøring.

Barmark:

Dersom varig funksjonshemmede har behov for bruk av motorkjøretøy på barmark må de søke om dette etter dispensasjonsbestemmelsen i forskriften § 6. Søknader fra varig funksjonshemmede om kjøring på barmark må på samme vis som andre søknader etter § 6 underlegges en konkret helhetsvurdering av om betingelsene i bestemmelsen er oppfylt.

At det i forskriften er en egen hjemmel for å tillate bruk av snøscooter for varig funksjonshemmede, men ingen tilsvarende bestemmelse for bruk av barmarkskjøretøy, må tolkes slik at det ikke er åpning for å tillate kjøring på barmark for varig funksjonshemmede etter § 6 i samme utstrekning som det er åpning for med hjemmel i forskriften § 5 første ledd bokstav b. Funksjonshemmede har generelt store mulighet til å ta seg ut i naturen når marken er bar, idet de kan benytte det store nettverket av landbruksveier og andre private veier som dekker store deler av landets utmarksområder, men som ikke brøytes om vinteren. I Finnmark der det ikke finnes tilsvarende nettverk av veger, er det etablert en rekke barmarksløyper langs tradisjonelle ferdselsårer der det er tillatt å bruke motorkjøretøy.

Det følger av rundskriv T-1/96 at dersom søknaden gjelder kjøring på barmark, vil det ha betydning om kjøringen kan skje langs veg som regnes som utmark etter lovens § 2, etter opparbeidet trase og lignende, da dette vil være til minst mulig skade for natur og friluftsliv. Slik DN fortolker § 6 i lys av motorferdsellovens formål og intensjon, skal det svært mye til før det er forenelig med § 6 å gi dispensasjon til varige funksjonshemmede utenfor etablerte kjøretraseer eller veier, med mindre det er snakk om å ta seg frem til egen eller andres hytte, som det ikke er mulig å nå på annet vis. Slik DN tolker dispensasjonshjemmelen, vil det normalt heller ikke være adgang til å gi generelle tillatelser til barmarkskjøring. Slike dispensasjoner må knyttes opp til kjøring til nærmere angitte mål som hytter, utfartssteder eller lignende. Videre bør det kun gis dispensasjon for et bestemt antall turer og bruk av en eller flere bestemte kjøretraseer. Det er også viktig at dispensasjonshjemmelen ikke brukes til å gi dispensasjon til funksjonshemmede for kjøring til steder som er så avsidesliggende at ikke andre folk kan ta seg dit uten bruk av motorkjøretøy.

Følgescooter,

Det faller ikke inn under forskriften § 5 første ledd bokstav b å gi tillatelse til bruk av følgescooter. Dette må i så fall vurderes etter forskriften § 6.

Etter DN's fortolkning av § 6, er det som hovedregel ikke åpning for å gi dispensasjon til bruk av følgescooter og enn mindre bruk av ATV som følgekjøretøy. Slik DN ser det, vil det normal være et fullgodt alternativ til bruk av følgekjøretøy at den bevegelseshemmede transporteres i slede eller som passasjer på snøscooter, eller omvendt at den bevegelseshemmede selv transporterer ledsageren som passasjer på egen snøscooter eller i slede. Det sikkerhetsmessige bør i denne sammenheng kunne ivaretas tilfredsstillende ved at det meldes fra om reiserute og tidspunkt for retur før start, i tillegg til at moderne kommunikasjonsutstyr, som mobiltelefoner og satellittelefoner, gjør umiddelbar varsling mulig. Dersom tilstanden til den bevegelseshemmede er av en slik karakter at vedkommende normalt ikke kan oppholde seg en periode utendørs i påvente av assistanse, bør det generelt kunne stilles spørsmål ved om vedkommende bør kjøre eller transporteres på snøscooter. I Finnmark og Nord-

Troms der det er åpne snøscooterløyper, vil det i alle tilfeller være mulig for den bevegelseshemmede å legge kjøringen til disse løypene hvor det vil være fri adgang til bruk av eventuelle følgescootere.

...

Vi viser avslutningsvis til at DN arbeider med revisjon av motorferdselloven og at reguleringen av bevegelseshemmedes muligheter til motorferdsel i utmark og vassdrag er et viktig punkt i dette arbeidet.

Med hilsen

Anders P. Iversen e.f.
Seksjonssjef

Silje Gundersen

Kopi til:
Alle fylkesmenn

Vedlegg

- 1 Brev fra Miljøverndepartementet 19.04.2007 - Vedrørende funksjonshemmedes adgang til motorisert ferdsel i utmark